

**8D09101– «Ветеринариялық медицина» білім беру бағдарламасы
бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынған
Орынбасар Мадияна Болатжанқызының «Үй мысықтарына арналған
COVID-19 инфекциясына қарсы суббірлікті вакцинасын әзірлеу және
иммунобиологиялық қасиеттерін зерттеу» тақырыбында дайындалған
диссертациялық жұмысына
ҒЫЛЫМИ КЕНЕСШІНІҢ ПІКІРІ**

Орындалған жұмыстың өзектілігін, оның қазіргі ғылым мен тәжірибе үшін маңыздылығын негіздеу.

Үй мысықтарына арналған COVID-19 инфекциясына қарсы суббірлікті SARS-CoV-2-ге қарсы ветеринарлық вакциналардың жаңа буындарын әзірлеу қазіргі COVID-19 пандемиясымен және адамның жануарларға, жануарлардан жануарларға және жануарлардан адамға жұғу қаупімен және жаңа нұсқалардың пайда болуымен күресу үшін қажет. Жаһандық назар әлі де адамдарға вакциналарды енгізуге бағытталғанымен, жануарларда SARS-CoV-2-ден қорғау пандемиядан қалпына келтірудің маңызды бөлігі болуы мүмкін.

Зерттеу жұмыстары covid-19 пандемиясымен "Бір Денсаулық" тұжырымдамасы аясында жануарларда осы инфекцияның алдын-алу, үй мысықтарының популяциясында вирустың пайда болуына жол бермеу арқылы күресуге бағытталған. Сондықтан қазіргі заманғы технологиялар қолданылатын жүргізіліп жатқан жұмыстар ғылымның әлемдік тенденциясына сәйкес келеді. Демек, ғылыми-зерттеу жұмыстарының деңгейі мен әлеуетін, сондай-ақ ғылыми ұйымдар мен олардың ұжымдарының бәсекеге қабілеттілігін арттырады.

Докторант сүйенетін негізгі ғылыми және әдіснамалық ережелерді ашу.

Алынған деректер әзірленіп жатқан вакциналық платформаның иммунобиологиялық қасиеттері туралы құнды ақпарат береді, олар кейіннен клиникаға дейінгі және клиникалық зерттеулер сатысында препаратты қолдану жөніндегі ұсыныстардың негізін құрайды.

Қауіпсіз, иммуногенді және тиімді үй мысықтарына арналған COVID-19 суббірлікті вакцинасын әзірлеу және иммунобиологиялық қасиеттерін зерттеу қарастырылған.

Барлық эксперименттік жұмыс қатаң BSL-3 және ABSL-3 зертханалық жағдайында, халықаралық биологиялық қауіпсіздіктің ең жоғары стандарттарын сақтай отырып жүргізілді. Бұл алынған деректердің сенімділігі мен қауіпсіздікті қамтамасыз етеді.

Докторант алған ғылыми нәтижелер және олардың негізділігі.

1) вакцина дизайнын әзірленіп және препараттың пилоттық сериясының сапасын зертханалық бақылау жүргізілді;

2) вакцинаны оңтайлы формуляциялауды таңдау мақсатында мысықтардағы вакцинаның иммуногендік және протективті тиімділігін зерттеу жұмыстары жүргізілді;

3) мысықтардағы вакцинациядан кейінгі иммунитеттің кернеуі мен ұзақтығын бағалауға алынды;

4) вакцинаға нормативтік-техникалық құжаттаманың жобасын әзірлеу (ұйым стандарты, дайындау және сапаны бақылау жөніндегі нұсқаулық, қолдану жөніндегі нұсқаулық) даярланды.

5) патенттелген құжаттармен толықтырылды.

Зерттеу нәтижелерінің жаңалығы мен практикалық құндылығын растайтын пайдалы модельге патенттің (№ 35485) берілуі.

Зерттеу жұмыстарының нәтижелері ғылыми қауымдастық тарапынан халықаралық деңгейде мойындалып, расталғанын куәландыратын, Q1 журналында (Frontiers in Veterinary Science) рецензияланған мақаланың жариялануы.

Диссертацияның құрылымдық және мазмұндық тұтастығы.

Докторанттың дайындағын диссертациялық жұмысының құрылымы тақырыбына сай жасалып, зерттеу жұмысының мақсаты мен міндеттеріне сәйкес дайындалған. Ұй мысықтарына арналған COVID-19 инфекциясына қарсы суббірлікті вакцинасын әзірлеу және иммунобиологиялық қасиеттерін зерттеу кезінде, зертханалық эксперименталды зерттеулерден алынған ақпараттар диссертациялық жұмыстың тұтастығын көрсетеді.

Диссертацияның құрылымдық тұтастығы оның әдіснамалық катандығымен, бөлімдердің логикалық байланысымен және ғылыми зерттеу стандарттарына толық сәйкестігімен қамтамасыз етілген. Мазмұндық тұтастығы – зерттеу мәселесінің өзектілігінен бастап, практикалық ұсынымдар мен халықаралық деңгейде мойындалуға дейінгі толық, үздіксіз және ішкі қайшылықсыз ғылыми жұмыс екенін көрсетеді.

Докторанттың зерттеулерге қосқан жеке үлесі, зерттеу көлемі.

Диссертант қойылған мақсат пен міндеттерге сай ғылыми жұмыстарды өзі және ғылыми кеңесшілердің нұсқаулары бойынша орындай білген.

Диссертациялық жұмыс бойынша алынған ғылыми-зерттеулер жұмыстары жарияланған ғылыми мақалалармен расталған. Диссертациялық жұмыс компьютер арқылы терілген қосымшаларымен беттік 101 реттік мәтіннен тұрады. Оның мазмұны кіріспе, әдебиетке шолу, зерттеу материалдары мен әдістер, зерттеу нәтижелері, зерттеу нәтижелерін талдау бөлімдерінен, қорытындыдан, тәжірибелік ұсыныстардан және қосымша материалдардан тұрады. Диссертациялық жұмыс 12 кесте, 9 суреттермен көрнекіленген. Пайдаланылған әдебиеттер тізімі 113 алыс-жақын және шетел тіліндегі дереккөздерінен тұрады.

Докторанттың зерттеуші ретіндегі сапасы, ғылыми зерттеу әдістерінен алған тәжірибесі.

Докторант Орынбасар М.Б. докторлық диссертацияны орындау кезінде, өзінің ғылымға деген қызығушылығын танытып, эксперименталдық зерттеу жұмыстарында заманауи әдістемелер мен техникалық қондырғыларды пайдаланып, өзінің алғыр екенін таныта білді. Теориялық және тәжірибелік білімін зертханалық зерттеулерде кеңінен пайдаланып, болашақ ғалым ретінде қалыптасқанын көрсетті.

Қорытынды:

Докторант Орынбасар Мадияна Болатжанқызы «Үй мысықтарына арналған COVID-19 инфекциясына қарсы суббірлікті вакцинасын әзірлеу және иммунобиологиялық қасиеттерін зерттеу» тақырыбындағы диссертациялық жұмысының мазмұны жоғарғы деңгейде дайындалған ескере отырып, докторантты 8D09101 - Ветеринариялық медицина» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін лайық деп есептеймін.

Ғылыми кеңесші:

ҚазҰАЗУ қарасты «Халықаралық вакцинология орталығы» директоры,
ветеринария ғылымдарының кандидаты,
профессор



Табынов Қ.Қ.

Қ. Табыновтың қойған қолын растаймын.

«ҚазҰАЗУ» КеАҚ, бас ғылыми хатшысы,
Э.Ғ.Д., профессор



Керимова Ү.К.